

finnland und seine Abhängigkeit von äusseren Faktoren. Acta Zool. Fenn. 39, S. 1—33. — v. HAARTMAN, L., BERGMAN, G. u. KOSKIMIES, J., 1946, Beobachtungen über umschlagende Zugrichtung der Bachstelze, *Motacilla a. alba* L., im Herbst. Ornis Fenn. 23: 50—62. — HORTLING, I., 1925, Zugbeobachtungen im Herbst 1924. Ibid 2: 63—71. — 1926, Zugvogelbeobachtungen im Herbst 1925. Ibid. 3: 52—58. — 1927, Das Vogelleben bei Ytterö. Ibid 4. Sonderheft S. 1—237. — 1928, Ornithologische Studien am Oulujärvi-See (Uleåträsk) im Sommer 1927. Ibid 5. Sonderheft S. 1—198. — JÄGERSKIOLD, L. A., 1942, Göteborgs Naturhistoriska Museums ringmärkningar av flyttfåglar under 1941. Göteborgs Museum. Årstryck 1942: 70—90. — KOSKIMIES, J., 1944, Västäräkin, *Motacilla a. alba* L., syysmuuton alkuvaiheessa ilmenevästä takaisinmuutosta. Ornis Fenn. 21: 65—69. — VALIKANGAS, I. u. HYTONEN, O., 1934—35, Die Vogelberingung in Finnland im Jahre 1933. Memor. Soc. pro Fauna et Flora Fenn. 11: 58—96.

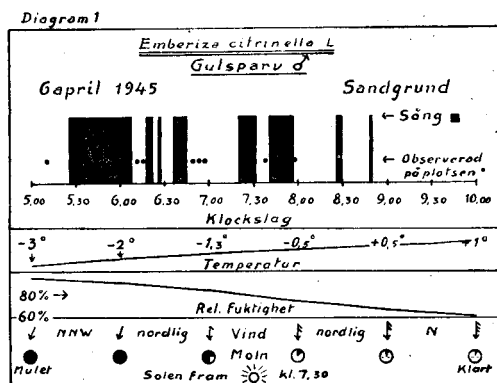
Iakttagelser över gulsparvens och bofinkens dagliga flygrörelser våren 1945.

BERTEL KLOCKARS.

I en artikel i Ornis Fennica (IX, 1932: 14—25) „Fågeln och dess häckningsrevir“ omnämner PONTUS PALMGREN att HOWARD („Territory in Bird Life“, London 1920) ägnat gulsparvarna ett ingående studium under vintern och våren. „Under vintern leva dessa fåglar som bekant i flock sökande sin föda på fält och på vägar, båda könen tillsammans. Mot vårsidan kunde HOWARD iakttaga huru på morgonen en hane kunde lämna flocken för att flyga till ett avlägset skogsbryn för att där sjunga — — —“.

Då jag våren 1945 vistades i Kronoby vid den österbottiska kusten fäste jag mig vid, hurusom gulsparvar och bofinkar om morgonen sträckte från fastlandet utåt holmarna över de isbelagda fjärdarna, och på dagen kunde jag iakttaga ett motsvarande sträck inåt land.

Den 6 april 1945 vistade jag hela dygnet på en lövholme (Sandgrund) nära fastlandskusten i Norrby på en plats, där jag de föregående morgnarna observerat en sjungande gulsparvhane (*Emberiza citrinella* L.). Snön låg ännu på denna västsida med ett djup av 10—40 cm med enstaka barfläckar närmast stranden. Märkbar dager iaktogs vid 4-tiden, men först kl. 4.30 var det så pass ljusst att man kunde se på håll. Väderleksförhållandena framgår av vid-



stående diagram 1. En dal-ripa ropade på isen kl. 4.10. För övrigt hördes eller sågs inga fåglar förrän kl. 4.42, då den första kråkan hördes. Från kl. 4.46 sträckte enstaka gråsiskor åt NW eller N. Senare på morgonen flyttade gråsiskflockar med upp till 200 individer.

Kl. 5.11 kom plötsligt en gulsparvhane flygande

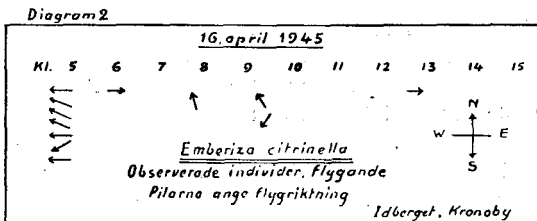
från öster (fastlandet) och slog sig ned i en björk. Den flög sedan ned på marken och sågs ej på några minuter. Kl. 5.26 började den sjunga i ett träd och fortsatte därmed ända till kl. 6.08 ehuru en hona observerades på reviret kl. 5.45. Honan antecknade jag senare kl. 6.16, 6.38—6.45 och kl. 8.27. Hanen sjöng åter kl. 6.17—6.20, 6.25—6.26, 6.36, 6.45, 7.21—7.30, 7.40—7.56, 8.27—8.29 och 8.48—8.50. Under pauserna sökte den sig till marken till barfläckarna vid stranden och sågs då även tillsammans med honan. Av allt att döma höll sig fågeln i närheten under en stor del av tiden, men mellan kl. 7 och 7.20 och från kl. 8 till 8.27 syntes den verkligen vara på besök längre bort från sångplatsen. Kl. 7.20 sågs och hördes fågeln komma flygande ovanför trädtopparna. Efter kl. 8.50 iaktogs inga gulsparvar mera på reviret under hela dygnet. Vid en vandring till fastlandet kl. 14 observerades ett tiotal gulsparvar av bägge könen på en åker på Yxgrund ca. 1 km. från observationsplatsen på Sandgrund.

Gulsparvhanens sångperioder och pauser framgår av diagram 1.

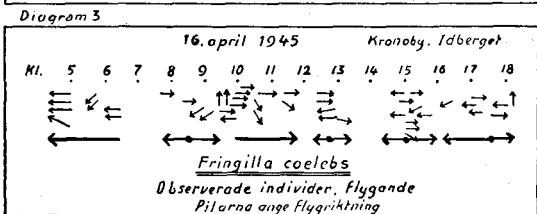
Under denna tid i början av april tycktes de flesta gulsparvars dygnsrytmik vara lik den ovannämndas. Mellan kl. 5 och 6 sågs enstaka gulsparvar flyga över isen utåt holmarna och på förmiddagen mellan 9 och 10 iaktogs en motsatt flygrörelse.

Ännu den 16 april var flygningen utåt sjön på morgonen kl. 5 påfallande, medan säker återflygning ej kunde konstateras. Detta framgår av diagram 2. De första gulsparvarna hördes denna dag kl. 4.29 och det första ex. i flykt åt väster kl. 4.45 och därefter andra exx. kl. 4.53 (3 st.), 4.59, 5.03 och 5.17, men icke senare. Redan kl. 5.50 observerades en individ flyga åt öster. Vid 8- och 9-tiden

observerades gulsparvar i rörelse åt NW och SW och kl. 12.30 ett ex. åt öster, men f. ö. icke flere denna dag.



Såsom nämnt göra bofinkshanarna (*Fringilla coelebs* L.) liknande vandringar denna tid på året. Då denna art är ännu vanligare än gulsparven, är den lättare att observera.



Här må endast iakttagelserna den 16 april 1945 omtalas. Den första bofinken hördes denna morgon kl. 4.39. Flygriktning och antal fåglar framgår av diagram 3, där varje liten pil motsvarar en fågel i rörelse. (Diagrammets grova pilar äro en sammanfattning av de små pilarna under olika tidsavsnitt). Mellan 4.46 och 6.10 noterades 8 bofinkar (alltid ensamma) flygande i riktning NW—SW (= utåt sjön). Mellan 6.10 och 7.42 sågs ingen flygande bofink, men 7.42 flög ett ex. inåt land. Mellan kl. 8.35 och 12.00 observerades sammanlagt 16 bofinkar, varav 11 flygande inåt land (SE—NE), 2 rakt åt norr och 3 utåt sjön. Kl. 12—18 observerades ett 20-tal indiv. i rörelse i olika riktningar. Den sista sångyttringen av bofink denna dag hördes kl. 19.05, och kl. 19.08 iaktogs en bofinkhane, som sökte sig in på sin nattkvist.

Dygnsrhythmen hos bofinken innefattar alltså denna årstid och i denna trakt en tydlig utflyttning till reviren kl. 5—6, en återflyttning till åkrarna på fastlandet kl. (9—) 10—12 samt hit- och ditflygning på e. m., varvid dock övernattning uppenbarligen sker på fastlandet. — De första honorna anlände dessa dagar till orten.

De ovannämnda små observationerna kunna måhända bidra till kännedomen om bofinkens och gulsparvens levnadsvanor om våren före bobygandet.

Summary: On the daily movements of Yellowhammers and Chaffinches in the early spring. On the eastern coast of the Bothnian Gulf (63° 45' N, 22° 45' E) in April 1945 the author observed single Yellowhammers and Chaffinches flying quite regularly in the early morning

(4–6h) from the mainland towards the small islands along the coast, where they occupied territories for some hours, returning a few hours later from the islands (still largely covered with snow) to the mainland, where bare spots in the fields offered the flocks feeding grounds and where the nights apparently were spent in the woods. The diagrams illustrate the main features of the activities observed. (Sång = singing, observerad = observed in the territory, klockslag = hour, rel.fuktighet = rel. humidity, vind = wind, moln = cloudiness. The arrows indicate flying individuals and the direction of flight.)



Die Reviere des Buchfinken, *Fringilla c. coelebs* L., in einem hainartigen Birkenwalde.

LARS VON HAARTMAN.

Im Juni des Sommers 1939 studierte ich das Vogelleben in einem etwa 3 ha grossen, hainartigen Waldgebiet auf dem Gute Lemsjöholm in SW Finnland, 30 km W der Stadt Åbo. Der Wald besteht hier überwiegend aus hochstämmigen Birken, deren Kronen ein dichtes Gewölbe bilden, deren Stämme aber fast glatt und säulenartig sind. Die Bodenvegetation wird im Frühling von Waldanemonen dominiert, die einen schönen, weissblütenden Teppich bilden. In SE ist der Wald parkartig, lichter, mit einzelnen grossen Eichen, in NE wieder bruchartig, mit Erlenbeständen. Im Sommer ist die Bodenvegetation abgeweidet. Während der letzten Jahre hat die Fichte angefangen, von den Seiten her, in den hundertjährigen Birkenwald einzudringen, im Sommer 1939 war aber die Succession noch auf einer frühen Stufe.

Der Wald wurde in ein Karonetz eingeteilt mittels weissen Flaggen, die 25 m voneinander standen. Dies erlaubte ein genaues eintragen aller Beobachtungen über die Vögel in einfache Karten. Dieses kleine Waldgebiet ist das weitaus vogelreichste auf Lemsjöholm, u. a. gehören *Phylloscopus sibilatrix*, *Sylvia atricapilla* und *Hippolais icterina* zu den mehr oder weniger regelmässig nistenden Vogelarten. Im Sommer 1947 nistete *Tringa ochropus* in dem Bruchwalde. Während meiner Untersuchung wurden folgende Anzahl Paare oder singende ♂♂ beobachtet: